

This project is funded by the EU

Development of Qualifications Framework
for lifelong learning

Implemented by EPRD consortium

Извјештај о екстерној евалуацији пружалаца стручног образовања и обуке

This project is funded by the EU

Development of Qualifications Framework
for lifelong learning

Implemented by EPRD consortium

Назив VET установе и сједиште:	ЈУ Центар средњих школа, Вожда Карађорђа 1, 89 100 Требиње
Надлежно Министарство образовања:	Министарство просвјете и културе Републике Српске
Надлежно тијело (завод) за провођење екстерне евалуације:	Републички педагошки завод Републике Српске
Чланови тима за екстерну евалуацију:	<ol style="list-style-type: none">1. Зоран Богдановић, инспектор-просвјетни савјетник, РПЗ Бањалука2. Нина Нинковић, начелница одјељења, РПЗ Бањалука3. Драгица Ожеговић, инспектор-просвјетни савјетник, РПЗ Бањалука4. Милија Марјановић, инспектор-просвјетни савјетник, РПЗ Бањалука5. Татјана Богдановић, инспектор-просвјетни савјетник, РПЗ Бањалука6. Љубан Бајић, директор Грађевинске школе Бањалука
Датум посјете:	12-14. март 2018. године

This project is funded by the EU

Development of Qualifications Framework
for lifelong learning

Implemented by EPRD consortium

1. Подаци о VET установи

ЈУ „Центар средњих школа“ наставља традицију Трговачке академије у Требињу која је основана давне 1893. године. Скупштина општине Требиње и тадашње Министарство просвјете, 1957. године је основало Економску школу у чијем саставу је била и Трговачка школа. Од 1964. године у Требињу је основан Средњошколски центар у чијем саставу су биле све требињске средње школе. У средњошколски центар уводи се 1980. године и Медицинска школа. 1993. године су формиране три школе: Економска, трговачка, угоститељска и медицинска школа.

Од 2005. године, школа се зове „Центар средњих школа“ и смјештена је у заједничкој згради са Гимназијом „Јован Дучић“ и Техничком школом.

У школској 2017/18. години у ЈУ “Центар средњих школа“ је уписано 480 ученика. Ученици се образују у оквиру 4 струке (економија, право и трговина; здравство; пољопривреда и прерада хране и угоститељство и туризам) и 12 занимања (економски техничар; пословно-правни техничар, банкарски техничар, медицински техничар, физиотерапеутски техничар, фармацеутски техничар, пољопривредни техничар, агротуристички техничар, техничар хортикултуре, конобар и кувар).

У школи је запослено 68 радника од којих су 54 професора.

Школа има опремљене информатичке кабинете, медицински кабинет, кабинет за практичну наставу конобара и куvara те физкултурну салу и школску библиотеку. У зависности од струке ученици се практично обучавају у школским кабинетима, ЈЗУ Болница Требиње, Производном погону Swisslion д.о.о Требиње, туристичким агенцијама и угоститељским објектима у граду, а посјеђују и пољопривредна газдинства, винарије, дестилерије, медотеке и сличне производне и услужне објекте.

Од 2010. године у школи се проводио програм образовања одраслих, преквалификација и доквалификација и то у оквиру струка економија, право и трговина (трговац, пословни секретар, економски техничар, пословно-правни техничар, трговачки техничар) и угоститељство и туризам (кувар, конобар, посластичар, угоститељско-кулинарски техничар).

2. Процес екстерне евалуације

Екстерна евалуација у ЈУ „Центар Средњих школа“ Требиње је реализована по први пут у школској години 2017/18. Екстерна евалуација је реализована на основу Извјештаја о самоевалуацији рада школе, који је достављен тиму екстерних евалуатора.

Школски тим за самоевалуацију су чинили:

1. Васиљко Шкриван, директор школе;
2. Ивана Пешикан, психолог;
3. Јадранка Мишић, професор математике и информатике;
4. Вања Сушић, професор српског језика;
5. Крстољуб Којовић, координатор практичне наставе;
6. Слађана Скочајић, професор економске групе предмета;
7. Драгана Вукоје, педагог.

Екстерна евалуација рада школе је реализована у периоду од 12-14. марта 2018. године. У припреми за реализацију екстерне провјере, координатор тима је извршио подјелу послова и задужења у групи. По два члана тима су била задужена за два тј. три стандарда; сваки члан тима је био одређен за посматрање по два часа а према достављеном распореду часова школе; сви чланови тима су били задужени за реализацију разговора са неком од четири групе представника, које је позвао директор школе, а чији ставови и мишљења су требали да допринесу јаснијој слици о раду школе али и потребама за унапређењима и побољшањима како би школа остваривала свој циљ и сврху на што успјешнији и квалитетнији начин. Представници школе (школски тим за самоевалуацију) су извршили припреме просторије и школске документације и материјала за рад чланова тима за спровођење екстерне евалуације.

Сачињен је **Програм реализације екстерног вредновања** који је достављен школи:

Први дан, 11.03.2018.године	
Око 18.00	Долазак у Требиње
Други дан, 12.03.2018.године	
09.00 – 09.30	Састанак с директором и координатором евалуационог тима школе. Обилазак школе.
09.30 – 12.00	Посјета часовима – око 7 часова (према распореду координатора тима за екстерно вредновање) и преглед документације Дио чланова тима за екстерно вредновање квалитета рада посјеђује часове стручно – теоријске и практичне наставе а други дио тима прегледа документацију. *Могу бити посјеђени и часови општих предмета (мањи је број часова општих предмета који ће бити посјеђени у односу на број часова стручно теоријске и практичне наставе.
12.00–12.30	Састанак тима насамом (сумирање резултата посјета часовима и прегледа документације, дефинисање нејасноћа, припрема за састанак са ученицима),
12.30 – 13.00	Састанак са представницима ученика и преглед документације - према распореду координатора тима. Дио тима обавља разговор са ученицима а дио који не учествује у разговору са ученицима врши прегледање документације.
13.00 – 15.00	Пауза за ручак
15.00 – 17.00	Састанак са представницима родитеља и преглед документације – према распореду координатора тима.

	Дио тима обавља разговор са родитељима а дио који не учествује у разговору са родитељима врши прегледање документације.
17.00	Завршетак активности другог дана
Трећи дан, 13.03.2018.године	
09.30 – 11.30	Наставак рада на прегледању документације и посјета часовима према претходно утврђеном распореду * Посјета на 7 наставних часова.
11.30-12.00	Састанак тима насамо (сумирање резултата посјета часовима и прегледа документације, дефинисање нејасноћа, припрема за састанак са ученицима),
12.00 – 12.30	Састанак са наставницима и преглед документације – према распореду координатора тима. Дио тима обавља разговор са наставницима а дио који не учествује у разговору са наставницима врши прегледање документације.
12.30 – 13.00	Састанак са школским тимом за самоевалуацију Тим за екстерно вредновање ће, кроз питања и добијене одговоре, разјаснити нејасноће које има након анализе Извјештаја школе, прегледа документације и посјете часовима
13.00 – 15.00	Ручак
15.00 – 16.30	Састанак са представницима привреде и локалне заједнице и преглед документације – према распореду координатора тима за екстерну евалуацију. Дио тима обавља разговор са представницима а дио који не учествује у разговору врши прегледање документације. (Покушати осигурати представнике 4-5 фирми с којима школа сарађује, те представника града Требиње, могуће и других представника (невладин сектор, удружење послодаваца и сл.), али обавезно да буду заступљени представници фирми из сектора и струка.
16.30	Завршетак активности трећег дана
Четврти дан, 14.03.2018.године	
09.30	Долазак у школу, завршне активности око прегледања документације
12.00-13.00	Састанак тима за екстерно вредновање са директором школе, кратак осврт на проведenu екстерну евалуацију
13.00	Ручак и одлазак кући

Појединачна задужења евалуатора

Евалуатори	Стандард	Посјета часу		Разговор
		12 .03.	13.03.	
Нина Нинковић Драгица Ожеговић	Провјера 1. и 2. стандарда	4.час прије подне	5.час прије подне	Родитељи Наставници
Милија Марјановић Татјана Богдановић	Провјера 3, 4. и 5. стандарда	4.час прије подне	4.час прије и послије подне	Ученици
Љубан Бајић Зоран Богдановић	Провјера 6. и 7. стандарда	4.час прије подне, и практича настава	практича настава	Представници локалне заједнице и привредници

У току екстерне евалуације, чланови тима су, у склопу сегмента посматрања наставног процеса, посјетили часове стручних предмета и практичне наставе, како у лабораторијама у школи тако и током посјета предузећима у граду Требињу. Посјећени су часови: практичне наставе прехранбене струке, у школи, и час вјежби здравствене струке занимања физиотерапеут, у школи, практична настава код послодаваца занимања прехранбени техничар и конобар („SWISSLION“ Таково, пекара „Уна“ и ресторан „CLUB 089“), час практичне наставе за занимање кувар, услуживања за занимање конобар, те часови српског језика, књиговодства, економије и права.

Анализа посматраних часова је дала закључке: да се настава редовно одвија и да наставници користе у школи им досупна наставна средства, да се врши оцјењивање ученика, да су ученици у наставном процесу ангажовани и активни и да слободно комуницирају са наставницима, да су часови реализовани у складу са дидактичко методичким принципима реализације наставе. Практична настава код послодаваца се реализује у складу са распоредом часова а ученике на практичној настави прати координатор практичне наставе. У компанији „SWISSLION“ Таково ученици су реализовали планом дефинисане операције. Према изјави представника компаније, особе која је задужена за координацију рада ученика на практичној настави, ученици редовно долазе на практичну наставу, поштују мјере заштите које се прописују за рад компаније. На практичној настави ученика пољопривредне струке у пекари „УНА“ су били задовољни радом ученика. Ученици учествују у изради мање сложених и више сложених производа. Своје задовољство практичном наставом и начином њеног организовања у пекари „УНА“ су изразили ученици који су тамо били на пракси. У ресторану који је посјећен, један ученик је у оквиру практичне наставе обављао послове шанкера. У комуникацији са радницима ресторана дошло се до сазнања да ученик уредно извршава додијелене послове а ученик је такође био задовољан практичном наставом у овом ресторану. Посјећен је час практичне наставе у школској лабораторији за вјежбе, у одјељењу трећег разреда прехранбених техничара. Пола одјељења је било на часу а друга половина на пракси у компанији. Час је био посвећен одређивању нивоа CO₂ у газираним соковима (фанта); час одлично припремљен и реализован; сви ученици су, подијељени у групе, учествовали у изради задатка, мјерили, читавали вриједност, консултовали се, записивали. Упутства професорице су била јасна, није било потребе за додатним објашњењима задатка а сви ученици су са успјехом завршили мјерења и читавања. Посјећен је и час у школском кабинету за вјежбу, у одјељењу четвртог разреда медицинских /физиотерапеутских техничара. Час је био посвећен специјалној рехабилитацији тј. Кинезитерапијском третману код периферних лезија; професорица је повезала претходно научене садржаје са темом часа, једна ученица, у улози пацијента, је помогла професорици да покаже и објасни положаје руке и зглоба и поступке приликом рехабилитације што су послуже други ученици имали прилику да понове и увјежбавају.

По завршетку овог сегмента екстерне евалуације, чланови тима су одржали кратак састанак током којег су сумирани резултати посјета часовима и прегледа документације.

Један од сегмената реализације екстерне евалуације квалитета рада школе су били разговори са представницима неколико група позваних особа, на основу којих су екстерни евалуатори добијали додатне информације и јаснију слику о организацији и раду школе а у сврху потврде или негирања ставки изнијетих у Извјештају о самоевалуацији рада школе у оквиру појединих индикатора неког стандарда. Тако су обављени разговори са групом ученика школе, групом професора школе, представницима родитеља и представницима привреде и невладиног сектора.

Током разговора са представницима локалне заједнице је истакнуто да локална заједница посвећује пажњу креирању уписне политике школе; истакли су да је мало интересовање ученика за занимања која дају боље услове за запосјење; истакли су да је опредјељење града за двије стратешке струке (пољопривреда и туризам) као и да је велика перспектива у туризму; да је потребно радити на изналажењу могућности за побољшање и унапређење знања страних језика; истичу да скупштина рада анализира рад средњих школа; да је сарадња између школе и локалне

This project is funded by the EU

Development of Qualifications Framework
for lifelong learning

Implemented by EPRD consortium

заједнице добра и коректна; да представницима школа пружа прилике да одборнике локалне скупштине упознају са приликама у школи као и о потребама за несметано функционисање школе; ученицима се на њихов захтјев одобри присуство раду локалног парламента. Представници привреде су истицали да је уведена стручна пракса; да постоји потреба за изналажењем могућности увођења феријалне праксе; да је због малих примања примјетан јако велики одлив кадрова; истакнуто је да је школа показала добре резултате на сајмовима предузетништва; да је школа примјер добре праксе када је укључивање предузетничке компетенције као кључне компетенције у програм. Представник хотела „ЦЕНТРАЛ ПАРК“ је истакао да у њиховом објекту практичну наставу реализују занимања конобар, кувар и рецепционер; да ученици добро владају фондом теоријских знања док су практична нешто слабија; да треба радити на опремању савременог кабинета за реализацију стручне наставе у школи; потребно је више квалитетније праксе.

На крају екстерне евалуације квалитета рада школе, сви чланови тима су се захвалили директору школе, његовим сарадницима и члановима школског тима за екстерну евалуацију на добродошлицу, одличној организацији, сарадњи и кооперативности, што је имало великог значаја у томе да екстерна евалуација квалитета рада школе буде реализована без проблема.

This project is funded by the EU

Development of Qualifications Framework
for lifelong learning

Implemented by EPRD consortium

3. Усклађеност са стандардима за осигурање у VET-у

3.1 Стандард 1: Управљање институцијом

Индикатори:

- 1.1. Установа је регистрована код одговарајућих органа и одобрено јој је да реализује квалификације кроз образовање и обуку у оквиру своје надлежности
- 1.2. Визија/мисија установе је успостављена и интересне стране је разумију и признају
- 1.3. Процедуре за сва кључна оперативна подручја су успостављене и користе се за усмјеравање организације и рада установе
- 1.4. Стратешки/развојни план је израђен на основу изјава о визији и мисији и успоставио је циљеве који се ревидирају и ажурирају годишње
- 1.5. VET установа има јасну организациону структуру за обављање свог пословања и записници са састанака се ефикасно воде
- 1.6. Све интересне стране су укључене у давање доприноса процесима планирања и операција препознавајући важност своје улоге и доприноса успјеху установе, те су успостављена ефективна повезивања с привредом, локалном заједницом и осталим интересним странама.
- 1.7. VET установа пружа једнаке могућности за све и њима се ефикасно управља.
- 1.8. Вођење евиденције о упису, присуству, напретку и завршавању процеса образовања, се ефикасно и редовно ажурира и користи на свим нивоима те прогресивно ревидира кроз претходне године да би се утврдила побољшања

ЈУ ЦСШ Требиње је регистрована код основног суда у Требињу за обављање дјелатности средњег образовања и васпитања за стицање трећег и четвртог степена стручне спреме у струкама економија, право и трговина; здравство; пољопривреда и прерада хране и угоститељство и туризам као и за допунску дјелатност–обука одраслих на основу пројектних активности.

Визија и мисија школе је успостављена.

На основу Закона о средњој школи и пратећих правилника успостављене су процедуре за кључна оперативна подручја.

Стратешки развојни план школе је рађен за период 2014-2018. а у завршној фази је израда стратешког плана за 2018./2022. годину.

Рад (евиденција рада) стручних актива не реализује се у појединим случајевима (актив наставника српског језика) планираном динамиком а програмски садржаји не садрже све надлежности. Записници са сједница Наставничког вијећа, савјета родитеља и школског одбора се воде уредно и садржајно.

Менаџмент школе улаже значајне напоре за повезивање школе са привредом; резултат је сарадња са 34 предузећа у којима ученици обављају праксу (конобари, кухари, туристички, економски, пословно-правни, банкарски и прехрамбени техничари).

Школа пружа једнаке могућности за све ученике, отклоњене су физичке баријере за ученике са хендикепом, васпитно-образовни процес је прилагођен потребама и могућностима ученика (кухари) по прилагођеном НПП, педагог и психолог школе пружају сталну подршку ученицима којим је иста неопходна.

У школи се редовно и уредно води евиденција о упису ученика у школу, матичне књиге, љетопис, извјештаји из електронског дневника су уредни.

На основу увида у документацију школе и наведеног, оцјена стандарда 1 је „одличан“.

Активности за побољшање:

- завршити активности на изради развојног плана школе;
- програмске садржаје Стручних актива ускладити са надлежностима а исте реализовати планираном динамиком;

3.2 Стандард 2: Подучавање и учење

Индикатори:

- 2.1. Квалификације које установе нуде се тестирају и постављају у квалификацијски оквир БиХ
- 2.2. Наставни план и програм је написан по исходима учења и припремљен по модулима за које су алоцирани ECVET кредити.
- 2.3. Подучавање и учење се планирају ефективно, задовољавају потребе ученика и полазника и постижу квалификационе стандарде
- 2.4. Подучавање је подстицајно, одржава заинтересованост ученика и полазника и проширује њихово знање, вјештине и компетенције
- 2.5. Наставници користе различите наставне методе и ресурсе како би омогућили ученицима и полазницима што ефикасније учење/што боља ученичка постигнућа
- 2.6. Постоје оперативни планови рада сваког наставника и писане припреме за сваки наставни час, које су обавезне за све квалификације, курсеве и разреде
- 2.7. Одјељењске књиге и дневници практичног рада се уредно воде и сви радови ученика и полазника се на вријеме оцјењују.
- 2.8. Ученици и полазници обављају практичан рад ефективно и безбједно
- 2.9. Практична настава за ученике (у школи и ван школе) реализује се у складу са захтјевима наставног плана и програма и према нормативним актима
- 2.10. Оцјењивање се проводи у складу с прописима и правовремено и конзистентно се биљежи

Нема квалификационог оквира на нивоу БиХ и Републике Српске.

Наставни програм је заснован на исходима учења.

Планирање подучавања и учења није у појединим случајевима засновано на очекиваним исходима (оперативним програмима наставника нису дефинисани исходи учења).

Већина наставника користе савремене методе и облике рада, савремене наставне технологије, уважавају принцип очигледности и повезују поучавање са стварним животом што дјелује подстицајно и доприноси у значајнијој мјери развоју ученичких компетенција.

Кључне компетенције уз посебан фокус на компетенцију „иницијатива и предузетништво“ интегрисане су у наставни програм, наставу и учење.

Наставници пишу оперативне програме и програме рада (не заснивају их на очекиваним исходима) и редовно пишу припреме за наставу.

Туристички техничари имају уредно вођен дневник праксе и евиденцију праћења наставника координатора. Остали немају евидентирано праћење наставника координатора.

Ученици углавном обављају практични рад ефективно (поједини родитељи су изражавали супротан став и тврдили да ученици немају адекватну праксу у неким предузећима).

Практична настава се углавном реализује у складу са захтјевима Наставног плана и програма.

Оцјењивање ученика се углавном проводи у складу са Правилником. У појединим одјељењским књигама је запажен недостатак континуитета у оцјењивању ученичких постигнућа.

На основу увида у документацију школе и наведеног, оцјена стандарда 2 је „одличан“.

Активности за побољшање:

- оперативно програмирање рада наставника базирати на очекиваним исходима учења;
- мотивисати наставнике да осавременују васпитно-образовни процес, уносе више динамике у рад и користе савремену наставну технологију;
- праћење и вредновање дневника практичне наставе треба да је обавеза свих наставника задужених за практичну наставу;

3.3 Стандард 3: Ученичка постигнућа

Индикатори:

1. Оцјењивање ученика и полазника се врши формативно и сумативно у складу са захтјевима квалификација и обухвата све исходе учења на одређеном нивоу
2. Оцјењивање, вођење евиденције и заштота података се обављају према важећим прописима
3. Установа поставља оствариве циљеве учења прикладне за извршење
4. Постигнућа ученика и полазника су на одговарајућем нивоу
5. Свједочанства, дипломе и сертификати се контролишу на адекватниом нивоу сигурности и евидентирања неопходних за спречавање превара и нарушавања сигурност
6. Циљеви за смањење напуштања и повећања завршавања школовања ученика су постављени или су већ постигнути
7. Очекивања ученика и полазника се прате и провјеравају и проводе се студије о квалитету обуке одржане у оквиру установе.
8. Ученици се подстичу да учествују на такмичењима, ваннаставним активностима и кад је могуће стичу радно искуство у оквиру привреде или пословног сектора

Увидом у одјељењске књиге као и електронски дневник, констатовано је да се принцип континуираног праћења, вредновања и оцјењивања ученика у школи углавном примјењује. Уочена су кашњења у преношењу оцјена из одјељењске књиге у електронски дневник (од 07. 03. Физичко васпитање). Констатовано је да у појединим одјељењским књигама има предмета за које нема евидентираних оцјена у текућем полугодишту. Такође, у електронском дневнику је констатовано да, на дан вршења екстерне евалуације, ученици 2₃ (фармацеутски техничар) одјељења и то ученик под редним бројем 1 из 6 предмета нема ни једну оцјену, под редним бројем 2 из осам предмета нема ни једну оцјену, под редним бројем 3 из девет предмета нема ни једну оцјену, под редним бројем 4 из осам предмета нема ни једну оцјену, под редним бројем 5 из девет предмета нема ни једну оцјену, под редним бројем 20 из шест предмета нема ни једну оцјену.

Увидом у одјељењске књиге може се констатовати да се приликом оцјењивања ученика користе најмање двије технике, у складу са Правилником. У записницима са сједница Одјељењског вијећа налази се тачка дневног реда о успјеху ученика у учењу и владању на крају првог полугодишта, док се у записницима са родитељских састанака у једној тачки родитељи упознају са успјехом ученика у учењу и владању.

Вођење евиденције и документације је редовно и континуирано се прегледа од стране руководства школе.

У већини записника са интерних контрола новијег датума недостају или су веома штуро дати подаци о оцјењивању, док је то изразито добро урађено у предоченом записнику из 2006. године. О оцјењивању свједоче и резултати екстерне провјере ученичких постигнућа које проводи РПЗ. Документација је заштићена према важећим прописима.

На основу посјета часовима, евидентно је да установа, користи прописане НПП-е. Током реализације евалуације школе је обављен разговор са ученицима школе из разних разреда и струка. Дошло се до закључка да се са ученицима обављају разговори везани за њихова очекивања током образовања. Ученици су изнијели своје ставове у смислу да је настава сасвим у реду, наставни програми су такви се може, правилним распоредом обавеза садржаји научити и усвојити; што се тиче праксе, зависно од струке, изражено је задовољство истом само су неки указали на потребу да се пракса подигне на квалитетнији ниво у смислу већег ангажмана у привредном сектору.

Кроз разговор са ученицима је евидентирано да се ученици мотивишу за учешће на такмичењима и ваннаставним активностима.

Да су постигнућа ученика и полазника на одговарајућем нивоу доказује Извјештај из новембра 2017. године који је сачињен на основу повратне информације добијене од послодавца који запошљавају ученике школе и то након обављене праксе. Школа је доставила и списак

This project is funded by the EU

Development of Qualifications Framework
for lifelong learning

Implemented by EPRD consortium

двадесетак ученика за које имају информацију да студирају на престижним факултетима. Подаци који се налазе у уписним листама доказују велику заинтересованост ученика основних школа за сва занимања која се образују у школи.

Издата свједочанства и дипломе имају серијске бројеве а исти се евидентирају у листе издатих докумената. Представници просвјетне инспекције провјеравали су вјеродостојност издате дипломе и нису утврдили постојање фалсификата.

Увидом је констатовано да се континуирано води евиденција о ученицима који су у претходном периоду напустили школовање, чији је број веома мали. У школској 2017/18 забиљежена су четири таква случаја. Матичне књиге такође дају појединачне податке о ученицима који су напустили школовање или су га наставили у оквиру четворогодишњег занимања.

Ученици се стално подстичу да учествују на такмичењима а за заинтересоване ученике се организују часови додатне наставе о чему постоји евиденција. Ученици награђени на такмичењима похваљују се кроз Огласну књигу и награђују једнодневним излетом. Поред тога у школи се проводе и различите хуманитарне акције (прикупљање помоћи, добровољно давање крви, учешће у кампањи „Искључимо насиље над женама и дјевојчицама“).

На основу увида у документацију школе и наведеног, оцјена стандарда 3 је **„одличан“**.

Препоруке:

- вршити редовно праћење, у школи договореном динамиком, реализације примјене принципа континуираног праћења, вредновања и оцјењивања ученичких постигнућа у наставном процесу;

3.4 Стандард 4: Подршка ученицима

Индикатори:

4.1. Ученицима и полазницима се пружа непристрасно усмјеравање прије и приликом доласка у установу у погледу избора занимања   4.2. Ученици и полазници се уводе у установу ефективно и усмјеравају се у погледу могућности и прописа   4.3. Установа је успоставила систем за подршку ученицима и полазницима како би се осигурало ефективно учење   4.4 Установа је успоставила политику и договоре за подршку ученицима и полазницима са посебним потребама

Што се тиче пружања непристрасног усмјеравања ученика у погледу избора занимања, констатовано је да је школа организовала „дане отворених врата“ у прилог чему говори низ фотографија направљених током оријентације ученика тим поводом. Школа је, од 2012. године, реализовала и анкету испитујући интересовања ученика основних школа са подручја града Требиња. Такође, школа је креирала и штампала брошуре и информативне летке о занимањима, како би ученицима што боље приближила поједина занимања и струке за које се могу образовати у школи.

Што се тиче увођења ученика и усмјеравања се у погледу могућности и прописа, увидом у одјељењске књиге, програме рада одјељењских заједница и евиденције реализованих часова је констатовано да се ученици упознају са кућним редом, правилима понашања, правилником о оцјењивању а доступна су им и њихова права и обавезе. У прилог овоме треба навести и документацију педагошке службе и програме рада руководства и стручне службе школе. У склопу педагошко-психолошке документације налазе се и листе праћења контаката и савјетодавног рада са ученицима.

У оквиру успостављања система за подршку ученицима за ефективно учење, увидом је констатовано да се за ученике организују допунска и додатна настава као и разне секције током којих ученици могу да упражњавају своја интересовања, продубљују знања и унапређују вјештине. За најуспјешније ученике на такмичењима, школа обезбјеђује награде, радови најуспјешнијих ученика су изложени у холу школе а ученици без изостанака су посебно награђени једнодневним наградним излетом. Од претходне школске године, успостављен је још један вид мотивације и потицаја за ученике; библиотекар школе прати читаоце и кориснике школске библиотеке а најактивнији од њих су, одлуком Наставничког вијећа, на крају наставне године награђени поклон књигом.

Установа је успоставила политику и договоре за подршку ученицима са посебним потребама. Школа извршава законске обавезе у погледу пријема дјеце са посебним образовним потребама. На улазу у школу је изграђена приступна рампа. За једног ученика, занимање кувар, је креиран прилагођени наставни програм; води се евиденција и прати рад ученика са потешкоћама у развоју.

На основу увида у документацију школе и наведеног, оцјена стандарда 4 је „одличан“.

3.5 Стандард 5: Организација и садржај испоруке НПП-а

Индикатори:

- 5.1. Наставни план и програм је усвојен и одобрен од стране надлежне образовне власти
- 5.2. Наставни план и програм се ревидира систематски како би се осигурала усклађеност са потребама ученика и полазника, те потребама привреде кроз успостављене системе како би се утврдиле потребе за обуком и како би се осигурало да квалификације одговарају потребама тржишта.
- 5.3. Установа пружа савјете и смјернице ученицима и полазницима у погледу квалификација и могућности које су им доступне након завршетка школовања
- 5.4. Установа је успоставила систем жалби ученика и полазника који је транспарентан и лако доступан ученицима и полазницима.
- 5.5. Ученицима се пружају разне ваннаставне активности

Наставни планови и програми су усвојени и одобрени од стране Министарства просвјете и културе Републике Српске. Наставни планови и програми су доступни наставницима, родитељима, у самој школи али и на сајту Републичког педагошког завода. Како би олакшали претрагу, руководство је на сајт школе поставило директан линк за сајт Републичког педагошког завода те тиме поједноставило приступ истим.

У наставном процесу се користе званични Наставни програми (модули) за струке и занимања за која се образују ученици. Иако постоји могућност ревидирања наставних програма стручних предмета до 30%, у складу са прописаном процедуром, исто није вршено; нема покренутих иницијатива од стране Стручних актива. У записнику актива наставника стручних предмета из 2016. године се наводи да се расправљало о примједбама послодаваца.

У погледу савјетовања ученика за избор занимања након школовања и могућности које пружају поједине квалификације, школа организује више различитих активности од којих наводимо посјете Сајму запошљавања, подјелу информатора и пропагандног материјала високошколских институција, активности са представницима Завода за запошљавање, упознавање са потребама послодаваца, и сл.

Систем за жалбе и приговоре ученика је успостављен кроз званичне органе и тијела који постоје у школи. Ученици су упознати са могућностима да изразе жалбу стручној служби и директору школе, затим путем Савјета ученика или на часовима одјељењске заједнице. Нема могућности упућивања анонимне жалбе. Увидом у Дјеловодни протокол школе нису уочене жалбе родитеља/ученика. Према изјави представника школе, некада је кутија за приговоре постојала у школи али се, због неозбиљности приједлога појединих ученика, одустало од ње.

Како је већ констатовано у стандарду 4, ученицима се пружају разне ваннаставне активности. Увидом је констатовано да поред додатне наставе у школи раде разне секције а дужна пажња се посвећује и спорту и спортским активностима. Нпр, „новинарска секција“ је поносна на свој рад и прилоге које шаљу у локалну радио станицу али и електронски часопис који уређују и објављују на сајту школе под називом „Школски гласник“. О разним активностима на овом пољу свједоче, поред писане евиденције, љетопис школе са много описа и фотографија о разним активностима ученика, фотографије, школски панои изложени у холу школе итд. У школском рачунару се налази архива о многим ученичким активностима, нпр. филм снимљен, у оквиру једног пројекта, у којем су глумили ученици и наставници школе; Савјет ученика је реализовао активности поводом „Међународног дана волонтера“, који се обиљежава 5.д ецембра итд. За потребе рада руководства Савјета ученика обезбјеђена је мања просторија у холу школе, док се редовне сједнице одржавају у учионицама.

На основу увида у документацију школе и наведеног, оцјена стандарда 5 је „одличан“.

3.6 Стандард 6: Људски ресурси, физички ресурси и специјалистички ресурси и унутар институције

Индикатори:	
6.1.	Наставници/тренери су квалификовани и обучени на одговарајући начин
6.2.	План стручног усавршавања особља у установи је дефинисан и додијељена су одговарајућа средства
6.3.	Особље има јасне описе послова и одговорности који се ревидирају годишње
6.4.	Сво ново особље се уводи у установу тако што се на одговарајући начин упознаје са политикама, процедурама и прописима
6.5.	Постоји довољно ресурса (опрема, материјал за учење и потрошна средства) за сваку квалификацију и програм обуке који се реализује у установи
6.6.	Опрема и ресурси се одржавају и у потпуности искориштавају
6.7.	ИТ опрема и компјутери су одговарајући и ефективно се користе
6.8.	Постоји план за обнављање и замјену опреме
6.9.	Свака библиотека/ресурсни центар за учење су добро опремљени и њима се ефикасно управља што пружа ученицима и особљу могућности за учење
6.10.	Просторије установе, канцеларије, учионице, тоалети, просторије опште намјене се одржавају чистим и уредним те постоји систем мониторинга
6.11.	Лабораторије и радионице се добро одржавају, добро су организоване и имају одговарајуће здравствене и сигурносне процедуре
6.12.	Ресурсима се управља и одржавају се ефективно и ефикасно

Увидом у доступну документацију је утврђено да се воде персонални и педагошки досијеи радника што указује да су наставници квалификовани и обучени на одговарајући начин и да се примјењује Правилник о врсти стручне спреме наставника.

Увидом у Годишњи програм рада школе, писане стручне теме и потврде о присуству на савјетовањима, утврђено је да школа има план стручног усавршавања наставника, као и да се исти реализује.

Увидом у Рјешења радника о 40-часовној радној седмици, за текућу али и претходне школске године, је утврђено да су одређени послови и задужења запослених.

У складу са подзаконским актима који регулишу питање приправничког стажа, констатовано је да се приправницима додјељује ментор, да ментори раде са приправницима и о томе извјештава Наставничко вијеће, да воде евидентне листе и да мишљење о раду приправника даје стручни орган.

Ресурси којима је школа опремљена углавном задовољавају потребе сваке струке и програма обуке који се у њој реализује. У школи постоје кабинети информатике који су опремљени одговарајућом опремом.

Лабораторија за прехранбenu струку је добро опремљена. У ормарићима за опрему и материјал се налазе стаклене посуде (епрувете, тиквице, пипете, капалке и други стаклени балони), горионик са плинском посудом, ваге, пластични канистери са течностима, мокри чвор (умиваоник са славином), сталци за постављање и фиксирање опреме. Сва опрема се користи у сврху испитивања, мјерења или издвајања неких супстанци из прехранбених производа. Кабинет за здравствену струку, занимање физиотерапеут је слабије опремљен мада задовољава основне потребе. Поред покретног кревета за пацијента, у кабинету се налази ходалица, плакати на зидовима са приказом органа. Кабинет за услуживање, угоститељске струке, је опремљен основном опремом потребном за рад. У просторији се налазе столови за сервирање, помоћни столови, разно посуђе за вјежбу аранжирања и сервирања. У кухињи, која је смјештена у малом простору, се налази опрема која омогућава израду основних врста јела и десерта.

Опремљени кабинети и остале просторије у школи се редовно одржавају и максимално користе. Сваке године, школа врши планску набавку нове опреме и репро материјала потребног

This project is funded by the EU

Development of Qualifications Framework
for lifelong learning

Implemented by EPRD consortium

за реализацију практичне наставе и вјежби. Постојећа ИТ опрема се користи у наставном процесу и редовно сервисира.

Годишњим програмом рада школе је планирано опремање специјализованих учионица и кабинета; опремање радионица за практичну наставу као и план изградње, доградње и санације простора за квалитетнију реализацију наставног процеса. Како је већ наведено, постоји план јавних набавки за 2018. годину.

Непосредним увидом је утврђено да школа има библиотеку, фонд књижевне и стручне литературе који задовољава потребе (око 4800 књига и око 5600 наслова). Иако нема одвојен простор за читаоницу, ученицима је омогућено читање у библиотеци.

Школа има план одржавања хигијене и сегментног чишћења као и план набавки средстава за одржавање хигијене. Констатовано је да се школске просторије и кабинети уредно одржавају и функционално користе.

Лабораторије и радионице се добро одржавају, добро су организоване и имају одговарајуће здравствене и сигурносне процедуре. Постоје записници санитарне инспекције о резултатима испитивања микробиолошке чистоће радних површина, брисови, отисци и испирци. Опрема се редовно одржава. Увидом у књигу дежурства је констатовано да нема забиљежених неправилности у одржавању опреме и просторија. На противпожарним апаратима и хидрантима постоје контролни листићи о вршеним атестима. Школа је опремљена видео надзором, а камере за надзор се редовно контролишу.

На основу увида у документацију школе и наведеног, оцјена стандарда б је „одличан“.

Препоруке

- Школа треба да пронађе начине за проширење капацитета кухиње и кабинета за услуживање чиме би се побољшали услови за реализацију практичне наставе у овој струци и да ради на побољшању и унапређењу сарадње са послодавцима што, као резултат, треба да да још квалитетнију организацију и реализацију практичне наставе ван школе.

3.7 Стандард 7: Систем и процес осигурања квалитета

Индикатори:

- 7.1. Одговорност за управљање квалитетом је изричито додијељена
- 7.2. Успостављени су политика и систем осигурања квалитета
- 7.3. Постоји експлицитан транспарентан систем осигурања квалитета којег све интересне стране разумију
- 7.4. Постоји укљученост свог особља везано за стално побољшање квалитета
- 7.5. Особље и установа разумију и подржавају систем осигурања квалитета и задовољавају све услове испитивања од стране министарства и квалификације???
- 7.6. Процедуре осигурања квалитета покривају сваки аспект рада установе и систематично се ревидирају
- 7.7. Индикатори рада су јасно идентификовани и ефективно се користе
- 7.8. Успостављен је систем извјештавања унутар установе, који укључује и евалуацију свога рада.
- 7.9. Оцјена особља и стручни развој се разматрају у оквиру осигурања квалитета установе
- 7.10. Систем осигурања квалитета укључује редовно прикупљање повратних информација од свих интересних страна (ученици, родитељи, запослени итд.)
- 7.11. Прави се годишњи извјештај установе о самоевалуацији која је проведена критички и садржи акциони план као одговор на идентификоване слабости

Директор школе, у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и релевантним правилницима, је одговоран за квалитет рада школе. У школи није формиран тим за квалитет рада школе.

Систем осигурања квалитете је провођен кроз стручно педагошки увид у рад наставника и општи увид у рад директора школе од стране Републичког педагошког завода. Постоје праћења полагања стручног испита наставника, стручно усавршавање наставника и напретка ученика (Анализе и Извјештаји о успјеху ученика у учењу и владању на крају квалификација), што је и потврђено кроз разговоре са наставницима и ученицима;

У току реализације екстерне евалуације рада школе, усвојен је Развојни план школе за период 2018-22. година.

Особље је врло заинтересовано за побољшање квалитета што је видљиво реализацијом различитих активности попут учествовања на такмичењима на локалном, регионалном и републичком нивоу, ангажовањем наставника у одређеним пројектима те заинтересованости наставника за осавремењивање НПП-а;

Не може се говорити о постојању планског система осигурања квалитета; школа је тек направила први самоевалуациони извјештај у оквиру овог пројекта;

Процедуре се односе на реализацију НПП, планирање допунске и додатне наставе, те рад Стручних актива, Наставничког вијећа, рад координатора практичне наставе и сл;

Систем извјештавања је успостављен кроз анализу рада на Стручним активима, Наставничком вијећу, Одјељењском вијећу, Савјету ученика и Савјету родитеља;

Стручно усавршавање је планирано и саставни је дио Годишњег програма рада школе;

Постоји систем прикупљања информација од родитеља, запослених и предузећа са којима школа сарађује током састанака, Савјета родитеља и ученика, стручних актива као и путем анкетирања сваке од горе наведених интересних група и др;

Први самоевалуациони извјештај школа је направила у оквиру овог пројекта тако да се не може говорити о годишњим извјештајима у оквиру овог сегмента. Међутим, раде се различити извјештаји на захтјев Министарства и Републичког педагошког завода.

This project is funded by the EU

Development of Qualifications Framework
for lifelong learning

Implemented by EPRD consortium

Стандард 7 укључује и друге стандарде и може бити испуњен ако су и остали стандарди задовољавајући. Потребно је нагласити да је самовалуациони извјештај јасан и указује на све предности и слабе тачке осигурања квалитета у ЦСШ Требиње.

На основу увида у документацију школе и наведеног, оцјена стандарда 7 је „одличан“.

Препоруке

- Формирати школски тим за праћење и унапређење квалитета рада школе на темељу чијег рада ће бити доношене одлуке о мјерама и активностима за унапређење и побољшање квалитета рада школе за све интересне стране у школи;

4 Закључци и препоруке

На основу увида у Извјештај о самоевалуацији рада школе, предочену документацију школе, појединачних евалуација и извјештаја евалуатора, изведене су слиједеће оцјене стандарда:

- Стандард 1 - оцјена „одличан“
- Стандард 2 - оцјена „одличан“
- Стандард 3 - оцјена „одличан“
- Стандард 4 - оцјена „одличан“
- Стандард 5 - оцјена „одличан“
- Стандард 6 - оцјена „одличан“
- Стандард 7 - оцјена „одличан“

Укупна оцјена проведене екстерне евалуације квалитета рада школе: „одличан“.

Препоруке за побољшање и унапређење нивоа квалитета рада школе су:

Стандард 1

-Завршити активности на изради развојног плана школе

-Програмске садржаје стручних актива ускладити са надлежностима а исте реализовати планираном динамиком

Стандард 2

- Оперативно програмирање рада наставника базирати на очекиваним исходима учења;

- Мотивисати наставнике да осавременеју васпитно-образовни процес, уносе више динамике у рад и користе савремену наставну технологију;

- Праћење и вредновање дневника практичне наставе треба да је обавеза свих наставника задужених за практичну наставу;

Стандард 3

- Вршити редовно праћење, у школи договореном динамиком, реализације примјене принципа континуираног праћења, вредновања и оцјењивања ученичких постигнућа у наставном процесу;

Стандард 4 ///

Стандард 5 ///

Стандард 6

- Школа треба да пронађе начине за проширење капацитета кухиње и кабинета за услуживање чиме би се побољшали услови за реализацију практичне наставе у овој струци и да ради на побољшању и унапређењу сарадње са послодавцима што, као резултат, треба да да још квалитетнију организацију и реализацију практичне наставе ван школе;

Стандард 7

- Формирати школски тим за праћење и унапређење квалитета рада школе на темељу чијег рада ће бити доношене одлуке о мјерама и активностима за унапређење и побољшање квалитета рада школе за све интересне стране у школи;

Генерална препорука школском тиму за самоевалуацију

-Потребно је да, након што школа изврши самооцјењивање по појединачним стандардима, изведе и укупну оцјену самоевалуације.